

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ
Π. ΚΑΙ Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Δ/ΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ Α' ΑΘΗΝΑΣ
Ταχ. Δ/ση: Δώρου 9
Τ.Κ. – Πόλη: 104 32 Αθήνα
Ιστοσελίδα: <http://dipe-a-athin.att.sch.gr>
E-mail: mail@dipe-a-athin.att.sch.gr

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠ/ΣΗ

Μαρία Δημοπούλου perivallontikiaathinas@yahoo.gr
Τηλέφωνο: 2105244883, FAX: 210524596 & 2105244883

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Καλλιόπη Κύρδη a.politistika@gmail.com
Τηλέφωνο: 2105202181, FAX: 210524596

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

Τριαντάφυλλος Δούκας agogiygeias@yahoo.gr
Τηλέφωνο: 2105244510, FAX: 2105224596

Αθήνα, 6 Νοεμβρίου 2013
Αρ. Πρωτ.: 18367
Βαθμός Προτερ.: ΕΠΕΙΓΟΝ

ΠΡΟΣ: Τα Δημ. Σχολεία και Ν/γεία
της Α' Δ/σης Π.Ε. Αθηνών
Έδρες τους

ΚΟΙΝ.: κ.κ. Σχολικούς Συμβούλους Π.Ε.
Προσχολικής Αγωγής
Δημοτικής Εκπαίδευσης
Ειδικής Αγωγής
Ειδικοτήτων

**ΘΕΜΑ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
(Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων)
ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2013-14**

Σχετικό Αρ. Πρωτ.163790 /Γ7/31-10-2013 έγγραφο της Δ/σης ΣΕΠΕΔ Υ.ΠΑΙ.Θ.

Οι υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων της Α' Δ/σης Π.Ε. Αθηνών Δημοπούλου Μαρία, Κύρδη Καλλιόπη και Δούκας Τριαντάφυλλος ευχόμεστε καλή συνεργασία και σε αυτή τη σχολική χρονιά. Με αυτό το κοινό έγγραφο σας δίνουμε τις απαραίτητες πληροφορίες οι οποίες μπορεί να συμβάλλουν στον καλύτερο σχεδιασμό και υλοποίηση των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων που θα αναλάβετε.

Τα σχέδια προγραμμάτων Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων καταρχάς υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο a.pe.sxolikesdrastiriotites@gmail.com (επισυνάπτεται στο παράρτημα). Θα πρέπει να ακολουθήσει η κατάθεση των εντύπων υποβολής προγραμμάτων, με τη σφραγίδα του σχολείου, στην Α' Διεύθυνση Π.Ε. Αθηνών (Δώρου 9, 104 32, 7^{ος} όροφος).

Η σχολική μονάδα αποστέλλει το σύνολο των προγραμμάτων της στη συνοπτική φόρμα που επισυνάπτεται στο παρόν, επίσης στο a.pe.sxolikesdrastiriotites@gmail.com.

Η υποβολή τους πρέπει να γίνει μέχρι τις 29 Νοεμβρίου 2013.

Κάθε εκπαιδευτικός που επιθυμεί να εκπονήσει πρόγραμμα, υποβάλλει το αντίστοιχο έντυπο. Το έντυπο υποβολής προγράμματος είναι κοινό και για τα τρία γραφεία: στο πάνω μέρος επιλέγει σε ποιο ή ποια (εφόσον το πρόγραμμα κατατίθεται σε περισσότερα από ένα γραφείο/α επιθυμεί να το υποβάλει. Για κάθε διαφορετικό πρόγραμμα αποστέλλει νέο έντυπο υποβολής.

Για το τρέχον σχολικό έτος δεν προβλέπεται από τον κρατικό προϋπολογισμό επιχορήγηση των Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων.

Η διάρκεια υλοποίησης ενός προγράμματος είναι από **δύο (2) έως έξι (6) μήνες**. Κάθε εκπαιδευτικός και μαθητής μπορούν να συμμετέχουν μέχρι και σε **τρία (3) προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων**. Τα προγράμματα Περιβαλλοντικής Αγωγής, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών Θεμάτων πραγματοποιούνται **με διάχυση στα γνωστικά αντικείμενα, στην Ευέλικτη Ζώνη ή στο Ολοήμερο Σχολείο**. Δικαίωμα να αναλάβουν πρόγραμμα έχουν, εκτός από δασκάλους και νηπιαγωγούς, οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, καθώς και οι εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης.

Στα ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία ΕΑΕΠ, στην ευέλικτη ζώνη, αναφέρονται συγκεκριμένα θεματικά προγράμματα που εφαρμόζονται μία ώρα την εβδομάδα, ως εξής: Α' τάξη: Αγωγή Υγείας, Β' τάξη: Διατροφικές συνήθειες, Γ'

τάξη: Κυκλοφοριακή Αγωγή, Δ' τάξη: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τα υποβάλουν, εκτός από τον Σχολικό Σύμβουλο και στον αντίστοιχο Υπεύθυνο της Α' Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθηνών, αν επιθυμούν να λάβουν σχετικό υλικό και να στηρίζονται από την αντίστοιχη επιμόρφωση.

Επικοινωνία

Οι συνάδελφοι μπορούν να απευθύνονται στους Υπεύθυνους Σχολικών Δραστηριοτήτων για πληροφορίες, ποικίλο εκπαιδευτικό υλικό, βιβλιογραφία και κάθε δυνατή βοήθεια στη διαμόρφωση των στόχων και της μεθοδολογίας του προγράμματός τους, καθώς και για προκαθορισμένη επίσκεψη στο σχολείο:

- > **Για τα προγράμματα Περιβαλλοντικής Αγωγής**, στην Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: Μαρία Δημοπούλου στο τηλέφωνο 2105244883.
- > **Για τα προγράμματα Πολιτιστικών Θεμάτων**, στην Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Καλλιόπη Κύρδη στο τηλέφωνο 210 5202181.
- > **Για τα προγράμματα Αγωγής Υγείας**, στον Υπεύθυνο Αγωγής Υγείας Τριαντάφυλλο Δούκα, στο τηλέφωνο 210 5244510.

Στην **ιστοσελίδα** της Α' Δ/σης Π.Ε. Αθηνών <http://dipe-a-athin.att.sch.gr>, στις αντίστοιχες πύλες Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων αναρτώνται οι προκηρύξεις όλων των σεμιναρίων και όλα τα χρήσιμα έγγραφα που αφορούν στα Γραφεία Σχολικών Δραστηριοτήτων.

Θεματικό έτος 2013 – 14

Προγράμματα σχετικά με την έννοια του Ενεργού Πολίτη

Σύμφωνα και με τη 106553/Γ7/13-10-2006 «Το πλαίσιο Αναφοράς της εκπαίδευσης για την Αειφορία και οι Σχολικές δραστηριότητες», το έτος 2013-14 είναι αφιερωμένο στην έννοια του Ενεργού Πολίτη. Η έννοια του Ενεργού Πολίτη και η επεξεργασία της μπορεί να είναι κεντρικός άξονας ενός προγράμματος ή να εμφανίζεται ως διάσταση όλων των προγραμμάτων που στοχεύουν σε δράσεις αλλαγής.

Η θεματολογία των σχετικών προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων) περιλαμβάνει την Αγωγή του Ενεργού Πολίτη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία. Ειδικότερα, ενδεικτικά:

- Ενεργός Πολίτης για το Περιβάλλον και την Αειφορία
- Ενεργός Πολίτης για την Υγεία
- Ενεργός Πολίτης για τον Πολιτισμό
- Τα δημοκρατικά δικαιώματα, τα δικαιώματα του πολίτη, η ιδιότητα του πολίτη
- Τα δικαιώματα του παιδιού, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα κοινωνικά δικαιώματα
- Ο κοινωνικός αποκλεισμός και η ισότητα ευκαιριών
- Ζητήματα φτώχειας, αναλφαβητισμού κ.ά.
- Ισότητα φύλων
- Ρατσισμός, ξενοφοβία, ετερότητα, ανοχή
- Αειφόρο σχολείο – Αγωγή του Ενεργού Πολίτη (ενημέρωση, συνειδητοποίηση, συμμετοχή, Δράση)

Ενδεικτική ιστοσελίδα για θέματα βασικών αρχών και περιεχομένου της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη: Η Διακήρυξη της Χιλιετίας, <http://www.unric.org/el/human-rights-greek>

Στάδια σχεδιασμού ενός εκπαιδευτικού προγράμματος

1. Απόφαση για την εφαρμογή προγράμματος
2. Επιλογή θέματος
3. Παιδαγωγική συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων (Πρακτικό)
4. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων, επισκέψεων και συνεργασιών
5. Υποβολή σχεδίου προγράμματος στο αντίστοιχο Γραφείο (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων)
6. Υλοποίηση δραστηριοτήτων και δράσεων
7. Παρουσίαση – δημοσιοποίηση (προαιρετικά)
8. Αποστολή (ηλεκτρονικά) συνοπτικής αποτίμησης της υλοποίησης του προγράμματος
9. Κατάθεση τελικών προϊόντων, αν υπάρχουν (προαιρετικά).

Επίσης προτείνεται η **δημιουργία αρχείου σχολικών δραστηριοτήτων**, αν δεν υπάρχει ήδη, για τη διαφύλαξη και

σωστή επαναχρησιμοποίηση των εκπαιδευτικών υλικών που παρέχονται από τους Υπευθύνους στα σχολεία με την εκπόνηση προγραμμάτων και τα τυχόν προϊόντα που παράγονται από τους εκπαιδευτικούς.

Υλοποίηση Προγραμμάτων και χορήγηση βεβαιώσεων

Οι Διευθυντές/τριες και οι Προϊσταμένες/οι των Νηπιαγωγείων ενημερώνουν εγγράφως τους Υπεύθυνους Σχολικών Δραστηριοτήτων για την ολοκλήρωση ή μη των Προγραμμάτων καθώς και για τη συμμετοχή ή μη όλων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι είχαν αρχικά εκδηλώσει ενδιαφέρον για την υλοποίησή τους, σύμφωνα με το Έντυπο Υποβολής Προγράμματος.

Μετά την ολοκλήρωση των Προγραμμάτων, την αποστολή συνοπτικής αποτίμησης της υλοποίησής τους και την έγγραφη βεβαίωση του Διευθυντή, χορηγείται η **Βεβαίωση Υλοποίησης του Προγράμματος**.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Πολιτιστικά Θέματα)

Τα γραφεία Σχολικών Δραστηριοτήτων της Α' Διεύθυνσης Π.Ε. Αθηνών θα δώσουν και φέτος έμφαση στην εκπαίδευση για τα **Ανθρώπινα Δικαιώματα / Δικαιώματα του παιδιού**, επικεντρώνοντας σε ζητήματα εκπαίδευσης στη Δημοκρατία, κοινωνικών και ανθρωπίνων σχέσεων, φτώχειας, μετανάστευσης, δημιουργίας θετικού σχολικού κλίματος ενάντια στη βία και τον αποκλεισμό, ελευθερίας έκφρασης, ανάπτυξης δεξιοτήτων του ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Άλλα θέματα που προτείνονται για διαπραγμάτευση από κοινού είναι:

- **το παιχνίδι**
- **η διατροφή**
- **η θάλασσα /το νερό**
- **θετικό σχολικό κλίμα ενάντια στη βία και τον αποκλεισμό**

Η προαγωγή τη φιλιαναγνωσίας προτείνουμε να αποτελεί οριζόντιο στόχο όλων των Προγραμμάτων

Οι εκπαιδευτικοί που θα επιλέξουν ένα από τα παραπάνω θέματα μπορούν να το συνυποβάλλουν σε δυο ή και στα τρία γραφεία (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων) με κοινό έντυπο, στο οποίο θα σημειώσουν με **X** τις δράσεις που αφορά το πρόγραμμά τους.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

- **Αειφόρο σχολείο**, ένα σχολείο κοινότητα, που νοιάζεται και συμμετέχει.
(δικαίωμα στην έκφραση, τη συμμετοχή και τη δράση/ εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη δημοκρατία και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων)
- Η αυλή του σχολείου / Ο κήπος του σχολείου
- **Το παιχνίδι** στην πόλη - παιδικές χαρές - όμορφη πόλη
- Γνωριμία με τη γειτονιά μου, τη συνοικία μου
- **Η πόλη μου**
- Πόλη και ποιότητα ζωής
- **Περιβαλλοντικές και ιστορικές διαδρομές στη φύση και στην πόλη**
- Αστικό και περιαστικό πράσινο
- Η Πάρνηθα, ο Υμηττός και η Πεντέλη: πνεύμονες της Αθήνας
- Το πράσινο στην πόλη
- Οι λόφοι της Αθήνας (Στρέφη, Φιλοπάππου...)
- **Δάσος και κλιματικές αλλαγές**
- Προστατεύω το δάσος, προστατεύω τον πλανήτη
- **Φυτά** του τόπου μου
- Βότανα και αρωματικά φυτά της Ελλάδας
- **Νερό - Θάλασσα**
- Μεσόγειος Θάλασσα
- Χερσαία και υδατικά οικοσυστήματα
- **Οι φίλοι μας τα ζώα** (ζωοφιλία, αδέσποτα, απειλούμενα είδη, ζώα τσίρκου, ζωολογικών πάρκων, πειραματόζωα)
- Βιοποικιλότητα -απειλούμενα είδη - προστατευόμενες περιοχές
- Ένα ταξίδι στην Ελλάδα (το φυσικό περιβάλλον της και τον πολιτισμό της)
- **Γεωργία – Διατροφή – Ποιότητα Ζωής**

- Λάδι, σιτάρι, κρασί
- **Μέλισσες, μια θαυμαστή κοινότητα, μια ευκαιρία για τον πλανήτη**
- **Αέρας** – ατμοσφαιρική ρύπανση - φαινόμενο θερμοκηπίου - τρύπα του όζοντος
- Κλιματικές αλλαγές, φυσικές καταστροφές και ανθρώπινη παρέμβαση
- **Απορρίμματα** (διαχείριση και ανακύκλωση)
- **Μέσα μεταφοράς - Κυκλοφοριακή Αγωγή**
- **Το ποδήλατο**, μια ευκαιρία για παιχνίδι, φυσική άσκηση και οικολογική μετακίνηση
- Φυσικοί πόροι
- Γη, ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης
- Μικροί δημοσιογράφοι για το περιβάλλον
- **Οικολογοτεχνία /διαδρομές ανάγνωσης και δημιουργικής γραφής για το περιβάλλον**
- Μύθοι για το περιβάλλον, ο μύθος της Περσεφόνης και του Ερυσίχθονα
- Εναλλακτικός και οικολογικός τουρισμός
- Περιβάλλον, υγεία και ποιότητα ζωής
- Περιβάλλον και ιστορία, μυθολογία, λαογραφία, τοπική ιστορία
- Το περιβάλλον ως πηγή έμπνευσης της τέχνης (λογοτεχνία, ζωγραφική, γλυπτική, κινηματογράφος, μουσική)
- Περιβάλλον, μνημεία, αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι
- Το περιβάλλον ως έκθεμα (μουσειακά εκθέματα, εκθέσεις φωτογραφίας, συλλογές...)
- Περιβάλλον και μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς
- Το περιβάλλον ως πεδίο συνάντησης των πολιτισμών
- **Περιβάλλον και Ζητήματα κοινωνικών / ανθρώπινων σχέσεων.** Ανάγκες και δικαιώματα των παιδιών / Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις Αποδοχή διαφορετικότητας. Συμμετοχική δημοκρατία. Παραβατική συμπεριφορά. Εθελοντισμός Ισότητα φύλων και φυλών.
- Ειρήνη - Πόλεμος Δικαιώματα των παιδιών-θυμάτων πολέμου
- **Ανθρώπινα Δικαιώματα και Περιβάλλον**
 - > Δικαίωμα στο πράσινο και τους ελεύθερους χώρους/ στο νερό/ στη φθηνή και καθαρή ενέργεια/ στα δάση/ στον καθαρό αέρα/ στο ασφαλές και δημιουργικό παιχνίδι
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις για μια βιώσιμη πόλη
- Η κλιματική αλλαγή απειλή για τα ανθρώπινα δικαιώματα - Διαχείριση περιβαλλοντικών κρίσεων
- Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και ατυχήματα: Πυρηνικά, χημικά
- Αειφόρος ανάπτυξη και τα δικαιώματα της νέας γενιάς και της επόμενης γενιάς

ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

- Το **Τοπικό Δίκτυο** με θέμα «**Περιβαλλοντικές –πολιτιστικές διαδρομές στην ΑΘΗΝΑ**», που συντονίζεται από κοινού από τα γραφεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων, λειτουργεί για τρίτη χρονιά και επεκτείνεται φέτος και στην **ανάδειξη ιστορικών σχολικών κτιρίων και της αρχιτεκτονική τους καθώς και στις διαδρομές της Δημοκρατίας στην Αρχαία Αθήνα.** (Θα σταλεί στη συνέχεια αίτηση συμμετοχής των σχολείων. Τα σχετικά προγράμματα θα υποβληθούν από κοινού στα δύο γραφεία.)
- **Σχολικοί λαχανόκηποι και βοτανόκηποι**
Δημιουργία σχολικών κήπων με λύσεις χαμηλού κόστους και σε συνεργασία με τις σχετικές Υπηρεσίες των Δήμων / διαχείριση λαχανόκηπου από τους μαθητές / παιδαγωγικές δραστηριότητες για το λαχανόκηπο / σπορά - πότισμα των εποχικών φυτών - συγκομιδή - διατήρηση σπόρων / γνωριμία με ντόπιες ποικιλίες /υγιεινή διατροφή /βότανα ,θεραπευτικές χρήσεις
- **Το ποδήλατο, μια ευκαιρία για παιχνίδι, φυσική άσκηση και οικολογική μετακίνηση**

Συνεχίζεται για τρίτη σχολική χρονιά το πρόγραμμα **ΒΙΒΛΙΑ ΣΕ ΡΟΔΕΣ** που αφορά στο δανεισμό για 4 βδομάδες θεματικών σάκων με βιβλία γνώσεων και λογοτεχνίας με θέματα **την πόλη, τα δάση, τα ζώα, το νερό, τη θάλασσα, τα ταξίδια γεύσεων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη φιλία, τους κήπους, το παιχνίδι** και για το νηπιαγωγείο **το περιβάλλον και τα συναισθήματα**, με στόχο την προαγωγή της φιλιανγνωσίας και τη στήριξη των προγραμμάτων. Τα **ΒΙΒΛΙΑ ΣΕ ΡΟΔΕΣ** δεν αποτελούν από μόνα τους πρόγραμμα αλλά λειτουργούν είτε ως αφόρμηση για περαιτέρω επεξεργασία είτε ως υποστήριξη υπάρχοντος προγράμματος. Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να στηρίξουν το πρόγραμμά τους με ένα θεματικό σάκο

έχουν προτεραιότητα και μπορούν να αιτηθούν, τα Δημοτικά σχολεία στο:

https://docs.google.com/forms/d/1NIVi6u9_OczSngORoOBp0NND2MgoNhEwHsZ5SqtQ0XQ/viewform

και τα νηπιαγωγεία στο:

<https://docs.google.com/forms/d/1yrHBI8a6DnOCF1x6jOZvZa6f98F5BbR-ZPSObFkDzHc/viewform>

ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης μπορούν να ενταχθούν και να ενισχυθούν από τα Τοπικά, Περιφερειακά και Εθνικά Δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Σε περίπτωση που υλοποιείται Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης συναφές με τη θεματική κάποιου Δικτύου Π.Ε., οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο Κ.Π.Ε. μέσω του Υπευθύνου για συμμετοχή στο δίκτυο και παροχή υλικού. Επίσης υπάρχει η δυνατότητα επίσκεψης σε Κ.Π.Ε (Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) για μονοήμερη ή τριήμερη εκπαίδευση των μαθητών. Στην Αττική λειτουργούν **τέσσερα Κ.Π.Ε.: ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ, ΛΑΥΡΙΟΥ, ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ**. Θα ακολουθήσει αναλυτική εγκύκλιος με τις σχετικές πληροφορίες και έντυπα για επίσκεψη.

Επισημαίνεται ότι οι συνοδοί εκπαιδευτικοί (**τουλάχιστον ένας**) που αιτούνται εκπαιδευτικής επίσκεψης στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) θα πρέπει να έχουν επιμόρφωση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ενδεικτικά ένα πολιτιστικό πρόγραμμα μπορεί να αναπτυχθεί στους παρακάτω θεματικούς τομείς και αντίστοιχες δράσεις:

Πολιτιστική κληρονομιά

Παραδείγματα: Λαογραφία/ Υλικός και άυλος πολιτισμός (ήθη, έθιμα, τελετουργίες, παραδόσεις, ενδυμασία, παιχνίδια, ψωμί...). Λαϊκή μουσική παράδοση. Λαϊκά παραμύθια/ παραμύθια με νεράιδες, δράκους, γοργόνες, ξωτικά κ.α. Το δέντρο/ ο άνεμος/ η θάλασσα/ τα ζώα μέσα από τη λαϊκή παράδοση. Λαϊκή αρχιτεκτονική – νεότερη και σύγχρονη αρχιτεκτονική. Το λάδι, το σάρι, το κρασί, το μέλι από την αρχαιότητα ως σήμερα: επεξεργασία, παραδόσεις, τέχνη, οικονομία. Παλιά επαγγέλματα: χτες – σήμερα. Καταγραφές και μαρτυρίες. Πολιτισμός της διατροφής: λαϊκή παράδοση/ παραμύθια/ συνταγές/ συνήθειες, ιστορία. Καθημερινά αντικείμενα: ιστορία και εξέλιξη κ. ά.

Ανθρώπινα δικαιώματα – δικαιώματα του παιδιού, διαπολιτισμικές προσεγγίσεις, ρατσισμός, ετερότητα, εκπαίδευση στη δημοκρατία, σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα

Παραδείγματα: Τα ανθρώπινα δικαιώματα/ τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από τις τέχνες, τη λογοτεχνία, τις μαρτυρίες, τον κινηματογράφο, τον τύπο... Ετερότητα και αποδοχή (αναπηρία, φύλο, σωματότυπος, καταγωγή κ.λπ). Εκπαίδευση στη δημοκρατία, τον σεβασμό και την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κοινωνική συμβίωση - επικοινωνία. Πόλεμος και ειρήνη. Το σχολείο ως κοινότητα: έκφραση, πολιτισμός της συνεργασίας, συμμετοχή και δράση. Μετανάστευση/ ξενιτιά: χτες, σήμερα. Η διαφορετικότητα μέσα από την παιδική λογοτεχνία/ τον κινηματογράφο. Ο ξένος μέσα από το παιδικό βιβλίο /το παραμύθι /το τραγούδι. Μύθοι και παραδόσεις του κόσμου (γύρω από συγκεκριμένα θέματα). Η καθημερινή ζωή στους τόπους καταγωγής των παιδιών της τάξης. Παιχνίδια του κόσμου. Πρωτοχρονιές/ άλλες γιορτές στον κόσμο. Μάσκες (τελετουργικές, αποκρίας κ.α.). Θρησκείες του κόσμου. Γλώσσες. κ.ά.

Πρόωθηση της ανάγνωσης, Φιλαναγνωσία, Δημιουργική γραφή, Μαθητικός τύπος

Παραδείγματα: Δραστηριότητες γύρω από αναγνώσεις λογοτεχνικών βιβλίων. Προσέγγιση του έργου συγγραφέων. Θεματικές προσεγγίσεις μέσα από βιβλία (ετερότητα, ιστορίες της θάλασσας, ιστορίες για ζώα, φόβοι, φιλίες, οικογένεια, παιχνίδι κ.ά.). Λέσχη ανάγνωσης. Ποίηση και δημιουργία. Συγγραφή ιστοριών με αφορμή ένα θέμα, ένα βιβλίο. Δημιουργικές αναγνώσεις παιδικής λογοτεχνίας. Κόμικς. Μαθητικός τύπος – δημοσιογραφικός λόγος. Έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Σύνδεση της σχολικής ζωής και των σχολικών δραστηριοτήτων με την επικαιρότητα, τα τοπικά και παγκόσμια γεγονότα. κ. ά.

Θέατρο /είδη θεάτρου

Παραδείγματα: Γνωριμία με τα είδη και την ιστορία του θεάτρου. Το θέατρο στον κόσμο. Το θέατρο στην αρχαιότητα. Θεατρικό εργαστήριο. Θεατρική παράσταση. Θέατρο σκιών. Κουκλοθέατρο Ανάπτυξη παραστατικών δεξιοτήτων των μαθητών. Μαθητική δημιουργία κατά τη διαδικασία δημιουργίας μιας παράστασης (σκηνικά, κουστούμια, μάσκες, εργαστήριο κουκλοθεάτρου ή θεάτρου σκιών) κ.ά.

Μουσική – χορός

Παραδείγματα: Μουσικό εργαστήρι – συγκρότηση χορωδίας. Γνωριμία με είδη μουσικής. Γνωριμία με την ιστορία της μουσικής. Γνωριμία με μουσικά κινήματα. Μουσική και εικαστικές τέχνες - λογοτεχνία. Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις μέσα από τη μουσική των λαών. Γνωριμία με μουσικά όργανα (αρχαία, παραδοσιακά κ.λπ.) και κατασκευή. Χορευτικό εργαστήρι. Ο χορός στον κόσμο, τελετουργίες. Ιστορία / εξέλιξη του χορού. Παραδοσιακοί χοροί μιας συγκεκριμένης περιοχής. κ.ά.

Εικαστικά

Παραδείγματα: Εικαστικό εργαστήρι. Δημιουργία μικρού μαθητικού εργαστηρίου σε κάποιο τομέα εικαστικής έκφρασης (δημιουργία χαρτιού, πηλοπλαστική κ.ά.) Μυθολογία και τέχνη. Το παιδί/η μητέρα/ η θάλασσα/ το δέντρο κ.ά., στην τέχνη. Όψεις της ιστορίας μέσα από την τέχνη. Τέχνη από σκουπίδια. Δημιουργοί και το έργο τους. Μελέτη και συλλογή στοιχείων σχετικά με, εικαστικά κινήματα (ιμπρεσιονισμός, εξπρεσιονισμός κ.λπ.) και τεχνοτροπίες. Από την τέχνη στη δημιουργική γραφή κ.ά.

Εικόνα: φωτογραφία, κινηματογράφος, κινούμενη εικόνα

Παραδείγματα: Τοπική ιστορία, επαγγέλματα κτλ. μέσα από φωτογραφίες. Κινούμενα σχέδια: εξέλιξη, τεχνικές, σύνθεση. Όμιλος φωτογραφίας. Φωτογραφικές διαδρομές. Η τέχνη και η τεχνική της φωτογραφίας. Κινηματογράφος: αφιερώματα σε σκηνοθέτες ή διάφορα θέματα (το παιδί στο κινηματογράφο, παραδοσιακά επαγγέλματα, η Αθήνα μέσα από τον ελληνικό κινηματογράφο, σχολεία εδώ κι αλλού, δικαιώματα του παιδιού κ.ά.) Οργάνωση και λειτουργία κινηματογραφικής λέσχης. Δημιουργία μιας ταινίας μυθοπλασίας ή ντοκιμαντέρ κ.ά.

Μουσειακή αγωγή. Τοπική ιστορία

Παραδείγματα: Τρόποι προσέγγισης ενός χώρου πολιτισμικής αναφοράς. Θεματικές διαδρομές από μουσείο σε μουσείο. Με αφορμή ένα έκθεμα/ μια έκθεση, έρευνα και προσέγγιση μιας περιόδου/ κοινωνίας/ενός θέματος. Αρχαιολογικοί χώροι και ανασκαφές/ Μνημεία/ Βιομηχανική κληρονομιά. Υιοθεσία μνημείου, αρχιτεκτονήματος, αρχαιολογικού πάρκου. κ.ά. Από την αρχαία Αθήνα στη σύγχρονη πόλη: Μυθολογία /μύθοι της Αττικής. Η καθημερινή ζωή στην αρχαία πόλη / στη βυζαντινή Αθήνα/ στην Αθήνα του 19^{ου} αι. Οι λόφοι της Αθήνας στο χρόνο: αρχαιολογία, εξέλιξη του τοπίου, λαϊκές δοξασίες κ.ά. Η γειτονιά από το παρελθόν στο παρόν. Πολιτιστικά μονοπάτια (Παράδειγμα: Δρόμοι και γειτονιές της αρχαίας πόλης- του σήμερα). Ελεύθεροι χώροι και έκφραση. Σχολικά κτίρια με ιστορία.

Άλλα θέματα, Παραδείγματα:

Μυθολογία

Η ιστορία μου, οι ιστορίες μας (οικογενειακή ιστορία – νεότερη ιστορία μέσα από οικογενειακά τεκμήρια και αφηγήσεις).

Νερό/ θάλασσα: Το νερό/ η θάλασσα/ τα καράβια στην τέχνη. Το νερό/ η θάλασσα/ τα καράβια μέσα από τη λαϊκή παράδοση /στη λογοτεχνία. Υδάτινοι δρόμοι. Κρήνες και ποτάμια της αρχαίας Αθήνας -Πολιτιστική υδάτινη διαδρομή. Το νερό στην αρχαία πόλη. Μυθολογία του νερού (ποτάμια, λίμνες, θάλασσα). Λαϊκές παραδόσεις και δοξασίες, έθιμα και γιορτές. Μυθικά πλάσματα της θάλασσας κ.ά.

Γέννηση της γραφής - ιστορία της γραφής και της τυπογραφία

Ταξίδι/ όψεις της καθημερινότητας στην αρχαία Ελλάδα /στη βυζαντινή Ελλάδα/στα νεώτερα χρόνια

Τεχνολογικά επιτεύγματα ... και άλλα πολιτιστικά θέματα.

Για το **Τοπικό Δίκτυο** με θέμα «**Περιβαλλοντικές –πολιτιστικές διαδρομές στην ΑΘΗΝΑ**», που συντονίζεται από κοινού από τα γραφεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων, βλ. παραπάνω. Τα σχετικά προγράμματα θα υποβληθούν από κοινού στα δύο γραφεία.

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

α. Μαθαίνω για τη ζωή

Υγεία και υγιεινή του σώματος

- Η Υγεία ως πολιτισμικό και κοινωνικό αγαθό
- Διαπολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Υγεία και την Ασθένεια
- Εξαρτησιογόνες Ουσίες (καπνός, αλκοόλ, ναρκωτικά)
- Ασθένειες: AIDS, ηπατίτιδα Β, Μεσογειακή αναιμία, καρδιαγγειακά νοσήματα, ασθένειες στο εργασιακό περιβάλλον, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, καρκίνος
- Πληθυσμιακές μετακινήσεις και ασθένειες
- Στοματική υγιεινή, φροντίδα δοντιών
- Ατυχήματα και Ασφάλεια- Πρόληψη ατυχημάτων
- Πρώτες Βοήθειες (μαθαίνω να προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους)
- Εθελοντισμός και Υγεία: Αιμοδοσία, Προσφορά ιστών και Οργάνων

Ψυχική Υγεία

Κοινωνική Συναισθηματική ανάπτυξη:

- Συναισθηματική και Ψυχοκινητική Ανάπτυξη - Αντιμετώπιση Προβλημάτων
- Αυτοεκτίμηση, Αυτοσυναίσθημα - Ανάπτυξη Δεξιοτήτων- Διαχείριση συναισθημάτων
- Διαπροσωπικές Σχέσεις - Ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας – επικοινωνίας - Διαχείριση εγωκεντρισμού - Διαχείριση συγκρούσεων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αντιμετώπιση του άγχους και του φόβου
- Αντιμετώπιση πένθους - Διαχείριση της απώλειας σημαντικού προσώπου
- Φιλαναγνωσία και κοινωνική - συναισθηματική ανάπτυξη του μαθητή
- Προεφηβεία, συμπεριφορές και αντιλήψεις - Αντιμετώπιση προβλημάτων
- Μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό/ από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο- συναισθηματική/ κοινωνική ενδυνάμωση μαθητή
- Αντιμετώπιση θυματοποίησης του μαθητή (bullying), Πρόληψη - αντιμετώπιση της ενδοσχολικής/ εξωσχολικής βίας
- Πρόληψη και αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (ναρκωτικά, αλκοόλ, κάπνισμα, ηλεκτρονικά μέσα, τυχερά παιχνίδια, κλπ)
- Ασφαλές διαδίκτυο - Διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber bullying)

Υγεία, Ιστορία και Τέχνη

- Μυθολογία, Ιστορικές Αντιλήψεις για την υγεία, Έθιμα, δοξασίες και λαογραφικά στοιχεία
- Διατροφικές συνήθειες και έθιμα (τοπική ιστορία- διατροφή στην πορεία του χρόνου)
- Μνημεία, Έργα και αρχαιολογικοί χώροι (π.χ. προσωποποιήσεις Υγείας, Ασκληπιεία κ.ά.)
- Διαχείριση συναισθημάτων μέσα από την τέχνη- Παιδί και τέχνη
- Λογοτεχνία: Ζητήματα σωματικής/ ψυχικής υγείας και ποιότητας ζωής στην μυθιστοριογραφία και την ποίηση

β. Αγωγή του Ενεργού Πολίτη

Ανθρώπινα Δικαιώματα – Δημοκρατία

- Προβλήματα Φτώχειας, Αναλφαβητισμού, Αποκλεισμού κ.ά
- Δημοκρατικά δικαιώματα, δικαιώματα του πολίτη, δικαιώματα του παιδιού (ατομικά - πολιτικά - κοινωνικά - μεταϋλικά)
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις των μαθητών στο σχολείο και στην κοινωνία
- Κοινωνικός αποκλεισμός, Ισότητα ευκαιριών, κοινωνική εξίσωση
- Ισότητα φύλων- δικαιώματα στη διαφορά
- Ρατσισμός, ξενοφοβία
- Αγωγή ειρηνικής συνύπαρξης - Αποδοχή διαφορετικότητας
- Εθελοντισμός, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κοινωνία πολιτών

Ποιότητα Ζωής

- Φυσική Ζωή, άσκηση και υγιεινός τρόπος διαβίωσης
- Διατροφικές συνήθειες και αστικός τρόπος ζωής

- Μεσογειακός τρόπος διατροφής
- Διατροφικές συνήθειες και μεταλλαγμένα τρόφιμα
- Κατοικία, Υγιεινή και Ασφάλεια
- Ποιότητα ζωής στο εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον - Έκθεση σε τοξικές ουσίες
- Πόλη και Σωματική/ Ψυχική Υγεία
- Διαχείριση του ελεύθερου χρόνου και παιδικό παιχνίδι
- Πολιτική Προστασία: Πρόληψη και αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων/ Σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές

Κυκλοφοριακή Αγωγή

- Αγωγή οδικής συμπεριφοράς πεζών και οδηγών
- Αγωγή της οδικής συμπεριφοράς μαθητών: οι μαθητές ως οδηγοί και ως επιβάτες – διαμόρφωση κυκλοφοριακής συνείδησης- πρόληψη ατυχημάτων
- Οδική Ασφάλεια

Αγωγή του καταναλωτή

- Αγωγή του καταναλωτή και οικονομία- κοινωνία
- Πληθυσμιακές μετακινήσεις και κατανάλωση
- Υγεία και κατανάλωση - Αγωγή υγιεινής διατροφής - Πρόληψη παιδικής παχυσαρκίας
- Ανάλυση προτύπων κατανάλωσης
- Διαφήμιση και αγωγή του καταναλωτή, Αγωγή τηλεόρασης

**Οι Υπεύθυνοι/ες
των Σχολικών Δραστηριοτήτων**

**Η Δ/ΝΤΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
της Α΄ Δ/σης Π.Ε. Αθηνών**

Μ. Δημοπούλου Κ. Κύρδη Τ. Δούκας

ΧΑΤΖΗΜΑΝΩΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (2013-2014)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	
ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ	

Α΄ Δ/ΝΣΗ Π.Ε. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ :

ΤΗΛ. FAX e-mail Σχ.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΟΥ:

ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ... ΕΑΕΠ ΖΕΠ

ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ: Αρ. πράξης: Ημερομηνία:

ΤΙΤΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

ΤΑΞΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ: ΑΓΟΡΙΑ: ΚΟΡΙΤΣΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ/Α ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (σταθερό, κινητό, e-mail)	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡ. ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
		Τηλ: Κινητό:..... e-mail	
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ/Α ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (σταθερό, κινητό, e-mail)	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡ. ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

.....

2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ – ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΘΕΜΑΤΑ (ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ)

.....

.....

.....

.....

3. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ)

.....

.....

4. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

.....

.....

.....

5. ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ΔΙΑΡΚΕΙΑ (2-6 μήνες):

7. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΙ

.....

.....

8. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ (ΦΟΡΕΙΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ – ΠΡΟΣΩΠΑ)

.....

.....

9. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΑ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ / ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

.....

Ο/Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Ο/Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΝΤΡΙΑ

Όνοματεπώνυμο – υπογραφή

(Σφραγίδα)

Όνοματεπώνυμο – υπογραφή